

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогічний
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи

Н.В. Михальченко

30 серпня 2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 013 «Початкова освіта», 012 «Дошкільна освіта»

Освітня програма: «Початкова освіта», «Дошкільна освіта»

2023-2024 навчальний рік

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Шапочка Катерина Анатоліївна, кат.
педагогічних наук, доцент *Е.С.Ш.*

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти
Протокол від "29" серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти

 _____ (Якименко С.І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією педагогічного
факультету

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова навчально-методичної комісії педагогічного факультету

 _____ (Хрящевська Л.М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від "30" серпня 2023 року № 12

Голова навчально-методичної комісії

_____ (Михальченко Н.В.)

Анотація

Програму вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання іншомовної діяльності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку» складено відповідно до освітньо- професійної програми спеціальності 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта. У програмі висвітлено обсяг навчального матеріалу із зазначеної дисципліни, необхідне навчально-методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Ключові слова: *вчитель початкової освіти, вихователь, іноземна мова, іншомовна комунікативна компетентність, діти дошкільного віку, діти молодшого шкільного віку, Нова українська школа.*

Annotation

The program of the normative educational discipline "Methodology of teaching foreign language activities of preschool and junior school age children" was compiled in accordance with the educational and professional program of the specialty 012 Preschool Education, 013 Primary Education. The program covers the content of educational material from the specified discipline, the necessary educational and methodological support, components and technology for evaluating students' educational achievements.

Key words: *primary education teacher, educator, foreign language, foreign language communicative competence, children of preschool age, children of primary school age, New Ukrainian School.*

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання іншомовної діяльності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку» складена к.пед.н., доцентом Шапочкою Катериною Анатоліївною відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта, Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес формування іншомовних комунікативних умінь та навичок у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Міждисциплінарні зв'язки: з курсами педагогіки, психології, іноземна мова, іноземна мова (за професійним спрямуванням), інклюзивна освіта.

1. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: розкрити сутність процесу формування іншомовних комунікативних умінь та навичок у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку відповідно до державних стандартів; висвітлити сучасні наукові концепції, поняття, технології та методи навчання іноземної мови в Новій українській школі, в інклюзивних групах/класах та підготувати майбутнього вихователя ЗДО та вчителя початкової школи до викладання іноземної мови.

Завдання курсу:

- забезпечити засвоєння теоретичних основ навчання іншомовної діяльності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку;
- надати ґрунтовні знання щодо вимог з іноземної мови у ЗДО, початковій школі, структури підручників;
- навчити визначати конкретні методи, прийоми та засоби навчання відповідно до навчального матеріалу;
- розкрити особливості впровадження інклюзивного навчання в системі національної освіти з позиції навчання іноземної мови в ЗДО та початковій школі, зокрема питань диференційованого викладання та оцінювання навчальних досягнень та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі;
- навчити адаптувати/модифікувати курикулум й методики викладання; розроблення індивідуальних навчальних планів та програм для дітей з особливими освітніми потребами на основі визначення їхніх потреб з іноземної мови та формулювання smart-цілей.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом.

ПРН 5. Знати суть методичних систем навчання учнів початкової школи освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН 7. Застосовувати знання, уміння й навички, що становлять теоретичну основу освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти, під час розв'язування навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач.

ПРН 10. Моделювати процес навчання учнів початкової школи певного предмету: розробляти проекти уроків та їхні фрагменти, методику роботи над окремими видами завдань, створювати методику підготовчої роботи, ознайомлення та формування уявлень і понять, вмінь та навичок з метою опанування учнями певних елементів змісту програми.

ПРН 12. Проводити уроки в початковій школі, аналізувати урок щодо досягнення його мети й завдань, оцінювати ефективність застосованих форм, методів, засобів і технологій.

ПРН 14. Здійснювати комунікацію, орієнтуючись на стилі мовленнєвого спілкування у процесі вирішення професійно-педагогічних задач.

ПРН – 15 Уміння створювати у процесі вирішення професійно-педагогічних задач комфортне освітнє середовище, зорієнтоване на збереження здоров'я, навчання й розвиток здобувачів початкової освіти, у тому числі – з особливими освітніми потребами.

ПРН-17 Готовність аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій.

ПРН-18 Здатність створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню й соціалізації здобувачів початкової освіти, налагодження тісної співпраці з їх батьками, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування із представниками інших професійних груп різного рівня (**соціальна компетентність**).

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами.

ЗК-6. Здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

II. Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу мови навчання, мови вивчення, іноземної мови, літературного читання та їхніх окремих змістових ліній. Складниками філологічної компетентності є лінгвістична, мовленнєва, літературознавча.

СК 3. Здатність до проєктування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування навчально-виховного процесу в початковій ланці освіти.

СК 5. Здатність застосовувати знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами.

СК-6. Компетентність педагогічного партнерства.

6.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

6.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

6.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

СК-7. Інклюзивна компетентність.

7.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

7.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.

7.3. Здатність забезпечувати в інклюзивному освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Теоретичні основи навчання англійської мови дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Державний стандарт з іноземної мови.

Комунікативний підхід. Методиканавчання іноземної мови як педагогічна наука.

Тема 2. Система навчання іноземної мови. Іноземна мова в інклюзивних класах

Тема 3. Форми організації навчання англійської мови в ЗДО. Специфіка використання ігрових методів і прийомів на заняттях з дошкільного навчання іноземної мови

Тема 4. Урахування анатомо-фізіологічних, психічних та психолого-педагогічних особливостей дітей дошкільного віку під час навчання англійської мови.

Тема 5. Навчання дітей звуковимови. Формування фонетичної компетентності

Тема 6. Формування лексичної компетентності, граматичної компетентності

Тема 7. Формування граматичної іншомовної комунікативної компетентності

Тема 8. Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності. Вивчення іншомовного матеріалу в початковій школі (формування іншомовної компетентності в аудіюванні)

Тема 9. Методика розвитку англійської комунікативної компетенції дітей дошкільного віку в усному мовленні

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1.

Теоретичні основи навчання англійської мови дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Тема 1. Теоретичні основи навчання англійської мови дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Державний стандарт з іноземної мови. Комунікативний підхід. Методиканавчання іноземної мови як педагогічна наука.

Мета навчання англійської мови дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Розвиваюча, виховна, освітня та практична цілі навчання. Принципи навчання іноземної мови в ЗДО. Завдання навчання англійської мови дітей дошкільного віку.

Тема 2. Зміст дошкільного навчання англійської мови. Методи і засоби дошкільного навчання.

Зміст навчання дошкільників англійської мови. Методи та прийоми навчання. Загальна характеристика й класифікація методів навчання іноземних мов. Наочні методи навчання. Словесні методи. Ігрові методи навчання. Прийоми навчання дітей англійської мови. Прийом безперекладної семантизації. Навчально-методичний комплекс.

Тема 3. Форми організації навчання англійської мови в ЗДО. Специфіка використання ігрових методів і прийомів на заняттях з дошкільного навчання іноземної мови.

Форми організації навчання англійської мови в ЗДО. Заняття як основна форма організації навчання іноземної мови в ЗДО. Кількість занять на тиждень. Типи занять. Нестандартні заняття в системі організації навчально-творчої діяльності дітей дошкільного віку, їх особливості. Індивідуальна діяльність. Індивідуально-масове тренування. Робота в парах. Робота в групах.

Ігрові форми навчальної діяльності. Класифікація ігор та ігрових вправ. Роль і місце на заняттях з англійської мови рецептивних, репродуктивних та продуктивних (творчих) комунікативних та умовно-комунікативних вправ.

Педагогічні вимоги до організації заняття гри у ЗДО.

Самостійна робота. Типологізація занять з навчання англійської мови дітей дошкільного віку. Заняття: «Введення нового матеріалу»; «Тренування у спілкуванні»; «Практика у спілкуванні».

Тема 4. Урахування анатомо-фізіологічних, психічних та психолого-педагогічних особливостей дітей дошкільного віку під час навчання англійської мови.

Іншомовна комунікативна компетентність дітей дошкільного віку. Складові англійської комунікативної компетенції дітей дошкільного віку (лінгвістична, мовленнєва, соціокультурна, навчальна компетенції). Анатомо-фізіологічні та психічні особливості дітей 5-6 років. Урахування психолого-педагогічних особливостей дітей. Вік, з якого слід починати навчання англійської мови.

Самостійна робота. Послідовність формування англійської соціокультурної компетенції дітей дошкільного віку.

Змістовий модуль 2.

Методика, організація та планування процесу дошкільного навчання іноземної мови в ЗДО

Тема 5. Навчання дітей звуковимови. Формування фонетичної компетентності

Методика формування англійської фонетичної компетенції дітей дошкільного віку. Спеціальні принципи навчання фонетики у процесі навчання англійської мови дошкільників. Ігри та вправи на розвиток фонематичного слуху й закріплення звуковимови. Особливості корекції та контролю формування фонетичних навичок у навчанні англійської мови дошкільників.

Самостійна робота. Вивчення малих форм іноземного фольклору, пісень, віршів, приказок тощо. Проведення фізичних вправ, музичних занять іноземною мовою.

Тема 6. Лексична робота у навчанні іноземної мови дошкільників

Методика формування англійської лексичної компетенції дітей дошкільного віку. Принципи навчання лексики. Тематичний принцип засвоєння лексики. Формування рецептивних і продуктивних лексичних навичок. Введення нових слів. Прийоми введення нових слів і речень. Прийоми закріплення нових слів. Місце наочності в збагаченні та закріпленні лексики.

Самостійна робота. Система вправ для формування лексичних навичок.

Ознайомитися і зібрати низку вправ для навчання англійської лексики.

Тема 7. Формування граматичних навичок і умінь дошкільників.

Психологічні особливості оволодіння дошкільниками граматику англійської мови. Навчання граматики на основі зразків мовлення.

Принципи добору і презентації граматичного матеріалу. Прийоми введення нових граматичних форм і конструкцій. Ігри та вправи на закріплення граматичних форм.

Самостійна робота. Мінімізація відомостей про граматику іноземної мови у дошкільному навчанні. Послідовність роботи над засвоєнням зразків мовлення.

Ознайомитися і зібрати вправи для навчання англомовної граматики.

Тема 8. Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності.

Методика розвитку англомовної комунікативної компетенції дітей дошкільного віку в аудіюванні. Особливості сприймання на слух та розуміння англійського мовлення дошкільниками. Етапи роботи над формуванням навичок сприймання англійського мовлення на слух. Послідовність навчання аудіювання. Зміст аудіювання. Контроль аудіювання.

Самостійна робота. Специфіка контролю успішності у навчанні англійської мови в ЗДО. Види і форми контролю. Облік знань та вмінь.

Тема 9. Методика розвитку англомовної комунікативної компетенції дітей дошкільного віку в усному мовленні.

Завдання і зміст розвитку англійського діалогічного мовлення у дошкільників. Принципи і прийоми навчання діалогу англійською мовою. Види діалогів. Місце діалогу в структурі заняття з іноземної мови. Розмова педагога з дітьми іноземною мовою під час заняття. Методичні прийоми розвитку діалогічного мовлення дітей в ході бесіди.

Навчання монологічного мовлення.

Самостійна робота. Рівні методичної майстерності вчителя англійської мови в ЗДО (репродуктивний, репродуктивно-творчий (адекватний), творчо-репродуктивний (локально-моделюючий), творчий (системно-моделюючий рівні).

Тема 10. Планування процесу навчання іноземної мови дітей дошкільного віку в ЗДО.

Тематичне планування навчання. Принципи планування навчального процесу. Перспективне і поточне планування. Календарно-річний план.

Самостійна робота. Професійні функції вчителя англійської мови в ЗДО, Цілевизначальні функції (мотиваційно-стимулююча, інформаційно-орієнтуюча, розвивальна, виховна функції). Операційно-структурні функції (конструктивно-плануюча, організаторська, комунікативно-навчальна, дослідницька функції).

3. Рекомендована література

Базова

1. Бабенко Т. В. Методика навчання англійської мови в початковій школі : навч. посіб. / Т. В. Бабенко ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – 2-е вид. Київ : Арістей, 2006. 220 с.
2. Гандзя І. В. Англійська мова. 1 клас . Х. : Вид. група «Основа», 2019. 152 с.(Серія «Мій конспект»).
3. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко , С. В. Тезікова та ін. К. : ВЦ «Академія» , 2010 . 32 8 с . (Серія «Альма-матер»).
4. НУШ. Іноземні мови. 1–4 класи: типові освітні програми та методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу. 1-4 класи. К. : Вид-во «Світоч», 2019. – 120 с.
5. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі / . Роман С.В./ К. : Ленвіт, 2005.

Допоміжна

1. Глоба Л. Сучасні методи роботи з учнями на уроках іноземної мови в контексті європейських стандартів: проблеми переходу *Вчені записки Харківського гуманітарного університету "Народна українська академія"*. Харків, 2007. Т. 13, кн. 1 : Актуальні проблеми освіти. С. 96-105.

2. Глоба Л. Сучасні методи роботи з учнями на уроках іноземної мови в контексті європейських стандартів: проблеми переходу. *Вчені записки Харківського гуманітарного університету "Народна українська академія"*. Харків, 2007. Т. 13, кн. 1 : Актуальні проблеми освіти. С. 96–105.
3. Дуленчук У. Д. Специфіка контролю і оцінювання вмій з читання / У. Д. Дуленчук // *Англійська мова та література*. 2015. № 25/26. С. 13-17. -Бібліогр.: 9 назв.
4. Єненкова О. М. Контрольні роботи (з письма) за підручником Карп'юк О. Д. "Англійська мова. 4 клас". *Англійська мова в початковій школі*. 2007. № 6. С. 6-9.
5. Єненкова О. М. Тексти для читання. Контрольні роботи для 4 класу за підручником О. Д. Карп'юк "Англійська мова, 4 клас". *Англійська мова в початковій школі*. 2008. № 2. С. 1317.
6. Єненкова О. М. Тести для аудіювання для 3 класу. I семестр (за підручником Карп'юк О. Д. " Англійська мова. 3 клас "). *Англійська мова в початковій школі*. - 2007. № 10. С. 9-13.
7. Момот О. В. Навчання англійської мови з 1 класу. *Англійська мова в початковій школі*. 2013. № 10. С. 42-47.
8. Назаренко Н. Особливості вивчення англійської мови першокласниками. *Початкова школа*. 2012. № 10. С. 2-4.

Інформаційні ресурси

1. Костікова І. І. Навчання іноземних мов молодших школярів: варіативність організаційних форм [Електронний ресурс] : монографія / І. І. Костікова, О. С. Казачінер. – Харків : вид-во ТОВ «Щедра садиба плюс», 2014. – 228 с. – Режим доступу: <https://bit.ly/2RkHWnV> (дата звернення: 09.01.2019). – Назва з екрана.
2. Кравчук Л. Проблеми навчання іноземної мови в початковій школі: інноваційний контекст [Електронний ресурс] / Л. Кравчук // *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: Педагогіка. – Тернопіль, 2009. - № 4. - С. 101-105. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_ped_2009_4_22 (дата звернення: 10.01.2019). – Назва з екрана.
3. Кушніров М. О. Сучасні підходи до навчання іноземної мови: орієнтація на цінності особистісного розвитку й гуманізму [Електронний ресурс] / М. О. Кушніров // *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журн. /Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка*. – Суми, 2014. - № 8. - С. 348-356. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2014_8_46 (дата звернення: 10.01.2019). – Назва з екрана.
4. Паршикова О. О. Послідовність засвоєння іноземної мови молодшими школярами як одна із передумов визначення змісту іншомовної освіти учнів початкової школи [Електронний ресурс] / О. О. Паршикова // *Наукові записки / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; упоряд. Л. Л. Макаренко*. – Київ, 2015. – Вип. 126. – С. 125-131. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/10810> (дата звернення: 10.01.2019). – Назва з екрана

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (реферати, проекти), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.